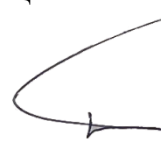

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії,
Ректор Національного університету
цивільного захисту України

Ігор ТОЛОК

26 червня 2026 року

ПРОГРАМА

вступних випробувань для здобуття освітнього ступеня доктора філософії
за освітньо-науковою програмою «Пожежна безпека»
спеціальності К8 «Пожежна безпека»

Черкаси 2026

Вступ

Програма вступних випробувань для здобуття освітнього ступеня "доктор філософії" за освітньо-науковою програмою "Пожежна безпека" спеціальності К8 "Пожежна безпека" розроблена Приймальною комісією Національного університету цивільного захисту України (далі – НУЦЗ України) відповідно до Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2026 році, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 26.02.2026 № 373, Правил прийому на навчання для здобуття вищої освіти в Національному університеті цивільного захисту України в 2026 році (далі – Правила прийому) та з врахуванням положень стандарту вищої освіти за спеціальністю 261 "Пожежна безпека" галузі знань 26 "Цивільна безпека" для другого (магістерського) рівня вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 22.10.2020 року №1290.

Метою вступних випробувань є перевірка у вступників рівня знань, умінь, навичок та здібностей до зазначеного виду діяльності.

Вступні випробування включають:

1. співбесіду (для осіб, які здобули ступінь магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста) за іншою спеціальністю);
2. вступний іспит зі спеціальності К8 "Пожежна безпека";
3. вступний іспит (співбесіду) з іноземної мови.

Відповідно до Правил прийому конкурсний бал:

1) для конкурсного відбору на навчання **для здобуття ступеня доктора філософії за державним замовленням** розраховується за такою формулою:

$$\text{Конкурсний бал (КБ)} = 0,4 \times \text{П1} + 0,5 \times \text{П2} + \text{ОУ},$$

де

П1 – оцінка іспиту з іноземної мови;

П2 – оцінка іспиту зі спеціальності;

ОУ – додатковий бал за наукові досягнення, зазначені в Правилах прийому;

2) для конкурсного відбору на навчання **для здобуття ступеня доктора філософії за кошти фізичних та/або юридичних осіб** розраховується за такою формулою:

$$\text{Конкурсний бал (КБ)} = 0,2 \times \text{П1} + 0,2 \times \text{П2} + 0,6 \times \text{П3} + \text{ОУ},$$

де

П1 – оцінка тесту загальної навчальної компетентності Єдиного вступного іспиту (далі – ЄВІ);

П2 – оцінка тесту з іноземної мови ЄВІ;

П3 – оцінка іспиту зі спеціальності;

ОУ – додатковий бал за наукові досягнення, зазначені в Правилах прийому.

Оцінка співбесіди з іноземної мови замість обох блоків ЄВІ у

визначених цими Правилами прийому випадках враховується в конкурсному балі з коефіцієнтом 0,4.

3) Якщо конкурсний бал, розрахований відповідно до підпунктів 1 та 2 перевищує 200, він встановлюється таким, що дорівнює 200.

ЄВІ складається вступниками у формі зовнішнього незалежного оцінювання. Категорія осіб, які при вступі на навчання ***за кошти фізичних та/або юридичних осіб*** мають право складати в університеті співбесіду з іноземної мови замість ЄВІ, визначені в Правилах прийому.

Програма співбесіди з іноземної мови розробляється приймальною комісією окремо та розміщується на сайті університету.

ПРОГРАМА
співбесіди для осіб, які здобули ступінь магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліст) за іншою спеціальністю

ВСТУП

Співбесіда з вступниками, які здобули ступінь магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліст) за іншою спеціальністю проводиться з метою оцінки у них рівня теоретичних знань, практичних умінь та навичок з фаху, що відповідають ступеню магістра за спеціальністю К8 "Пожежна безпека". В разі неуспішного складання співбесіди вступник не допускається до подальшого складання вступного екзамену зі спеціальності К8 "Пожежна безпека" та вступного екзамену з іноземної мови.

Співбесіда проводиться предметною комісією з використанням двох теоретичних питань. В разі необхідності члени предметної комісії можуть поставити додаткові запитання. Час на підготовку до усної відповіді складає 20-30 хвилин.

1. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ КАНДИДАТА НА НАВЧАННЯ ЗІ СПІВБЕСІДИ

Теоретична підготовка кандидата на навчання за результатами відповіді оцінюється за 2-х бальною шкалою за наступними критеріями:

Оцінка	Критерії
зараховано	Кандидат на навчання повністю, логічно і послідовно надав відповідь на запитання, пов'язуючи теорію з практикою, виявив вміння самостійно аналізувати, узагальнювати і викладати матеріал, не допускаючи помилок.
не зараховано	Кандидат на навчання засвоїв тільки основний матеріал, не знає окремих положень, допускає неточності у відповіді. Не вміє достатньо чітко сформулювати окремі положення, порушує послідовність у викладанні матеріалу. Має певні труднощі у пов'язанні теоретичного матеріалу з його практичним застосуванням.

2. ПЕРЕЛІК ТЕМ ВІДПОВІДНО ДО ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА СПІВБЕСІДУ

1. Основи сертифікації. Сутність та завдання сертифікації. Розвиток сертифікації. Міжнародна система сертифікації та система сертифікації України. Сертифікат відповідності на протипожежну продукцію.

2. Міжнародні, європейські та міждержавні стандарти. Національні системи стандартів. Порядок розроблення, затвердження та впровадження стандартів.

3. Об'єкти стандартизації. Категорії та види стандартів. Затвердження та державна реєстрація стандарту. Видання та впровадження стандартів.

4. Основні визначення в стандартизації. Принципи та методи стандартизації.

Рекомендована література

- Закон України. Про стандартизацію № 2254-IX від 09 червня 2022.
<https://iplex360.com.ua/ukr/doc?d=10&code=1315-18>
- ДСТУ ISO/IEC 17000:2007 Оцінювання відповідності. Словник термінів і загальні принципи (ISO/IEC 17000:2004, IDT).
https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=56166
- Метрологія, стандартизація і сертифікація з питань пожежної безпеки : Курс лекцій / Уклад. С.В. Рудаков. Х.: НУЦЗУ, 2016. 58 с. Електронна бібліотека НУЦЗУ.
- Рудаков С.В., Семків О.М. Стандартизація, метрологія та сертифікація у сфері пожежної безпеки. Курс лекцій. Харків. вид-во «Мадрид» 2021. - 65с. <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/14987>

1. Методика визначення часу евакуації людей при пожежі.
2. Як здійснюється розрахунок систем протидимного захисту будівель.
3. Як здійснюється оцінка і контроль рівня пожежної безпеки об'єктів.
4. Проектування, склад, порядок розроблення та погодження проектної документації. Початок будівництва та вимоги пожежної безпеки на новобудовах

Рекомендована література

- ДСТУ 8828:2019 Пожежна безпека. Загальні положення.
URL:http://online.budstandart.com/ua/catalog/docpage.html?id_doc=82138
- ДСТУ 2272:2006 Пожежна безпека. Терміни та визначення основних понять. http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=29684
- ДБН В.1.1-7:2016 Пожежна безпека об'єктів будівництва.
- ДБН В.2.2-9:2018 Громадські будинки та споруди. Основні положення.
- ДБН В.2.2-15:2019 Житлові будинки. Основні положення.
- ДБН В. 2.2-4:2018 Заклади дошкільної освіти.
- ДБН В. 2.2.-3:2019 Заклади освіти.
- ДБН В.2.5-67:2013 Опалення, вентиляція та кондиціонування.

1. Яким чином здійснюється забезпечення пожежної безпеки будівельних об'єктів.
2. Охарактеризуйте вплив вибуху на конструкції будівель.
3. Забезпечення безпеки будівельних об'єктів на просідаючих ґрунтах та підроблюваних територіях, на підтоплюваних територіях.
4. Опишіть вплив корозії та радіації на будівельні конструкції.
5. Організація, завдання, способи обстеження конструкцій будівель

Рекомендована література

- Кодекс цивільного захисту України.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>
- ДСТУ 8828:2019 Пожежна безпека. Загальні положення.
URL:http://online.budstandart.com/ua/catalog/docpage.html?id_doc=82138
- ДСТУ 2272:2006 Пожежна безпека. Терміни та визначення основних

понять. http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=29684

- ДСТУ 8855:2019 Визначення класу наслідків (відповідальності). http://online.budstandart.com/ua/catalog/docpage.html?id_doc=83254

- ДБН А.2.2-3:2014 Склад та зміст проектної документації на будівництво. http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=58105

- ДБН В.1.1.7:2016 Пожежна безпека об'єктів будівництва. http://online.budstandart.com/ua/catalog/docpage.html?id_doc=68456

- ДБН Б.2.2-12:2019 Планування і забудова територій». http://online.budstandart.com/ua/catalog/docpage.html?id_doc=83211

- Отрош Ю.А. Оцінка технічного стану стін і перекриттів житлових будинків після пожежі. Збірник наукових праць Полтавського національного технічного університету ім. Ю. Кондратюка. Серія: Галузеве машинобудування, будівництво. 2016. № 1. С. 212-220.

1. Наведіть вимоги до систем забезпечення пожежної безпеки об'єктів.

2. Охарактеризуйте автоматичні системи протипожежного захисту об'єктів, системи забезпечення пожежної безпеки у висотних будівлях.

3. Улаштування пожежних ліфтів. Вогнезахист матеріалів, виробів, будівельних конструкцій.

4. Системи забезпечення пожежної безпеки громадських висотних будівель умовною висотою від 100 м до 150 м. Внутрішній аудит з оцінки протипожежного стану.

Рекомендована література

- ДСТУ 8828:2019 Пожежна безпека. Загальні положення. URL:http://online.budstandart.com/ua/catalog/docpage.html?id_doc=82138

- ДСТУ 2272:2006 Пожежна безпека. Терміни та визначення основних понять. http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=29684

- ДБН В.2.2-41:2019 Висотні будівлі. Основні положення. http://online.budstandart.com/ua/catalog/docpage?id_doc=84353

- ДБН В.1.2-14:2018 Система забезпечення надійності та безпеки будівельних об'єктів. Загальні принципи забезпечення надійності та конструктивної безпеки будівель і споруд. http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=78683

- ДБН В.2.5-56:2014 Системи протипожежного захисту. http://online.budstandart.com/ua/catalog/docpage.html?id_doc=59526

- ДБН В.2.5-76:2014 Автоматизовані системи раннього виявлення загрози виникнення надзвичайних ситуацій та оповіщення населення. http://online.budstandart.com/ua/catalog/docpage?id_doc=57710

- ДСТУ 9115:2021 Система управління пожежною безпекою об'єкта захисту. Внутрішній аудит з оцінки протипожежного стану. Загальні положення. http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=95755

1. Як здійснюється перевірка проектів автоматичних систем протипожежного захисту на відповідність вимогам нормативних документів
2. Розкрийте особливості перевірки автоматичних систем водяного пожежогасіння
3. Розкрийте методику проведення перевірки проектів автоматичних систем протипожежного захисту на відповідність вимогам нормативних документів
4. Охарактеризуйте адресно-аналогові системи пожежної автоматики
5. Принципи побудови та робота систем оповіщення про пожежу та управління евакуацією

Рекомендована література

- *Сучасні системи автоматичного пожежогасіння. Дерев'янка О.А., Антошкін О.А., Бондаренко С.М. та ін. Х.: НУЦЗУ, 2018. 276 с.*
- *Автоматичний протипожежний захист об'єктів. Вимоги нормативних актів. Частина 3: Дерев'янка О.А., Христич В.В., Бондаренко С.М., Мурін М.М., Антошкін О.А. Харків: НУЦЗУ, 2014. 284 с.*
- *ДБН В.2.5-56:2014 Системи протипожежного захисту. Зі Зміною № 1. https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=59526*
- *ДСТУ EN 12845:2022 Стаціонарні системи пожежогасіння. Автоматичні спринклерні системи. Проектування, встановлення та обслуговування (EN 12845:2015+A1:2019, IDT). https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=109491*

1. Що являє собою протокол огляду місця пожежі? Яку основну і службову інформацію він повинен містити?
2. Як формуються висновки про причини пожежі?
3. На якій стадії огляду місця пожежі вилучаються речові докази, як це робиться і як процесуально оформляється?
4. Охарактеризуйте основні кваліфікаційні ознаки підпалу.
5. Охарактеризуйте непрямі ознаки підпалу, які виявляються на різних стадіях робіт з розслідування пожеж.

Рекомендована література

- *Практичний poradnik виявлення ознак первинного вогнища пожежі шляхом аналізу результатів візуального дослідження термічних уражень конструкцій, предметів та матеріалів. Допоміжні методи визначення первинного вогнища пожежі. Побічні ознаки первинного вогнища пожежі. ДВЛ, Харків, 2019.*
- *Наказ МВС України від 24.07.2017 № 621 «Про затвердження Порядку спільних дій Національної поліції України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України під час проведення огляду місця пожежі, виявлення, припинення, попередження та розслідування кримінальних*

правопорушень та інших подій, пов'язаних з пожежами». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0998-17#Text>

1. Система техногенної безпеки об'єктів: структура та напрямки її забезпечення.
2. Нормативно-правове забезпечення техногенної безпеки в Україні.
3. Правові та нормативні документи з питань безпеки техногенного характеру.
4. Документи з питань техногенної безпеки об'єкту критичної інфраструктури.
5. Документи з питань техногенної безпеки об'єкту підвищеної небезпеки.
6. Виключення ініціюючих факторів аварій техногенного характеру на виробництві.
7. Особливості організації техногенної безпеки на об'єктах критичної інфраструктури.

Рекомендована література

- Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2245-14#Text>
- ДБН В.1.2-4:2019 Система надійності та безпеки в будівництві. Інженерно-технічні заходи цивільного захисту. https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=82596
- Васильченко О.В., Савченко О.В., Отрош Ю.А. Забезпечення інженерного захисту територій, будівель і споруд в умовах надзвичайних ситуацій: практикум. Харків: НУЦЗУ, 2019. 220 с.
- Васильченко О.В., Савченко О.В., Отрош Ю.А., Стельмах О.А. Забезпечення інженерного захисту територій, будівель і споруд в умовах надзвичайних ситуацій: практикум. Харків: НУЦЗУ, 2022. 252 с.

1. Прогнозування можливої обстановки при хімічних та радіаційних аваріях
2. Особливості організації проведення розвідки місця аварії за наявності небезпечних хімічних та радіаційних речовин. Оцінка оперативної обстановки.
3. Особливості організації робіт щодо локалізації та ліквідації аварій за наявності небезпечних хімічних та радіаційних речовин
4. Особливості управління підрозділами при ліквідації аварій на об'єктах хімічної промисловості.
5. Організація оперативних дій в умовах воєнного стану.

Рекомендована література

- Аварійно-рятувальні роботи з радіаційного та хімічного захисту в надзвичайних ситуаціях: курс лекцій / Є. М. Криворучко, І. М. Грицина, К. М. Остапов, В. Г. Аветисян. Х: НУЦЗУ, 2021. 146 с.
- Кодекс цивільного захисту України. https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=62251

- Статут дій органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту під час гасіння пожеж. Наказ МВС України № 340 від 26.04.2018 року.
- Порядок організації службової підготовки осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту. Наказ МВС України № 511 від 15.06.2017 року. <https://ips.ligazakon.net/document/RE30703>
- Методика прогнозування наслідків виливу (викиду) небезпечних хімічних речовин під час аварій на хімічно небезпечних об'єктах і транспорті. Наказ МВС України від 29.11.2019 № 1000, затверджений в Міністерстві юстиції 14.05.2020 за № 440/34723. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0440-20#Text>

ПРОГРАМА
вступного екзамену зі спеціальності
К8 «Пожежна безпека»

Вступний екзамен зі спеціальності проводиться з метою перевірки та оцінки теоретичної підготовки вступника, встановлення відповідності рівня його знань результатам навчання, визначених у стандарті вищої освіти за спеціальністю 261 «Пожежна безпека» галузі знань 26 «Цивільна безпека» для другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Для проведення вступного екзамену зі спеціальності створюється предметна комісія на чолі з головою. Вступний екзамен зі спеціальності проводиться в усній формі за трьома теоретичними питаннями, що наведені у білетах. Час на підготовку до відповіді складає до 30 хвилин.

Для складання вступного екзамену зі спеціальності вступник може використовувати ручки, олівці, лінійку, калькулятор. Усі інші матеріали, як то законодавчі та нормативні акти, методичні матеріали, довідники, словники, записи, конспекти, тощо, а також засоби мобільного зв'язку, будь-які носії інформації протягом іспиту вступнику використовувати суворо забороняється.

У разі порушення зазначених вимог, а також під час виявлення проявів академічної недоброчесності, несамоїїної підготовки до відповіді, голова фахової атестаційної комісії має право видалити вступника з іспиту з виставленням йому загальної незадовільної оцінки.

1. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ КАНДИДАТА НА НАВЧАННЯ З
ВСТУПНОГО ЕКЗАМЕНУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

Рівень знань кандидата на навчання за результатами відповіді оцінюється за 100-бальною шкалою (від 100 до 200) за такими критеріями:

Кількість балів	Критерії, за якими оцінюється відповідь
190 – 200	Кандидат на навчання дав повну і правильну відповідь на всі питання, логічно та послідовно виклав матеріал, показав вміння застосовувати закони і правила в конкретних ситуаціях, володіння спеціальною термінологією та мовною культурою.
189 – 160	Кандидат на навчання дав повну і правильну відповідь на всі питання, при цьому допустив 1 – 2 не грубі помилки; логічно та послідовно виклав матеріал, показав уміння застосовувати закони і правила у конкретних ситуаціях, показав володіння спеціальною термінологією та мовною культурою.
135 – 159	Кандидат на навчання показав знання основного матеріалу, але не розкрив його деталей, припустився при цьому 2–3 грубих помилок або дав неточні формулювання, показав володіння спеціальною термінологією та мовною культурою.
100 – 134	Кандидат на навчання знає незначну частину програмного матеріалу, у відповідях на питання припускається грубих помилок, слабо володіє спеціальною термінологією та мовною культурою.

0 – 99	Кандидат на навчання не знає значної частини програмного матеріалу, не може надати відповіді на питання білету, не володіє спеціальною термінологією, має низьку мовну культуру.
--------	--

У разі отримання вступником менше ніж 100 балів фаховий іспит вважається не складеним, а такій особі відмовляється у подальшій участі в конкурсі щодо зарахування на навчання.

2. ПЕРЕЛІК ТЕМ ВІДПОВІДНО ДО ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ВСТУПНИЙ ЕКЗАМЕН ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

1. Державний метрологічний контроль і нагляд.
2. Особливості міжнародної системи одиниць фізичних величин.
3. Оцінка випадкової складової похибки результату вимірювання.
4. Класифікація засобів вимірювальної техніки.
5. Державна система стандартизації України.
6. Порядок застосування стандартів.
7. Визначення результатів сертифікації продукції протипожежного призначення.

Рекомендована література

- Закон України Про стандартизацію № 2254-IX від 09 червня 2022.
<https://iplex360.com.ua/ukr/doc?d=10&code=1315-18>
- ДСТУ ISO/IEC 17000:2007 Оцінювання відповідності. Словник термінів і загальні принципи (ISO/IEC 17000:2004, IDT).
https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=56166
- Метрологія, стандартизація і сертифікація з питань пожежної безпеки: Курс лекцій / Уклад. С.В. Рудаков. Х.: НУЦЗУ, 2016. 58 с. Електронна бібліотека НУЦЗУ.
- Саранча Г.А. Метрологія, стандартизація та управління якістю - К.: Либідь, 2014. 256 с.

1. Визначення часу евакуації людей при пожежі.
2. Розрахунок систем протипожежного захисту будівель та споруд.
3. Розрахунок систем протидимного захисту будівель.
4. Оцінка і контроль рівня пожежної безпеки об'єктів.
5. Проектування, склад, порядок розроблення та погодження проектної документації.
6. Початок будівництва та вимоги пожежної безпеки на новобудовах.

Рекомендована література

- ДСТУ 8828:2019 Пожежна безпека. Загальні положення.
URL:http://online.budstandart.com/ua/catalog/docpage.html?id_doc=82138
- ДСТУ 2272:2006 Пожежна безпека. Терміни та визначення основних понять. http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=29684
- ДБН В.1.1-7:2016 Пожежна безпека об'єктів будівництва.

- ДБН В.2.2-9:2018 Громадські будинки та споруди. Основні положення.
- ДБН В.2.2-15:2019 Житлові будинки. Основні положення.
- ДБН В. 2.2-4:2018 Заклади дошкільної освіти.
- ДБН В. 2.2.-3:2019 Заклади освіти.
- ДБН В.2.5-67:2013 Опалення, вентиляція та кондиціонування.
https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=50154
- НАПБ А.01.001-2014 Правила пожежної безпеки в Україні.
https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=60541

1. Нормативна база щодо оцінки ризиків в Україні.
2. Розрахунок параметрів НС.
3. Особливості побудови F-N і F-G діаграм.
4. Особливості використання пробіт-функції при оцінці ризиків.
5. Використання прикладного програмного забезпечення при оцінці ризиків.

Рекомендована література

- Кодекс Цивільного захисту України.
https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=62251
- Ключка Ю.П. Оцінка результатів надзвичайної ситуації з врахуванням ризик-орієнтованого підходу / Ю.П. Ключка, О.П. Михайлюк// Проблеми надзвичайних ситуацій. 2016. Вип. 24. С. 72–76.
- Постанова КМУ від 5 вересня 2018 р. № 715 «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю) у сфері техногенної та пожежної безпеки Державною службою з надзвичайних ситуацій».
- ДСТУ ISO 16732-1 (ISO 16732-1:2012, IDT) Інжиніринг пожежної безпеки. Оцінювання пожежного ризику.
- ДСТУ ISO/TR 16732-2:2018 Інжиніринг пожежної безпеки. Оцінювання пожежного ризику. Частина 2. Приклад офісної будівлі (ISO/TR 16732-2:2012, IDT).
- ДСТУ ISO/TR 16732-3:2018 Інжиніринг пожежної безпеки. Оцінювання пожежного ризику. Частина 3. Приклад промислового підприємства (ISO/TR 16732-3:2013, IDT).
- ДСТУ IEC/ISO 31010 (IEC/ISO 31010:2009, IDT) Керування ризиком. Методи загального оцінювання ризику.
- ДСТУ Б В.1.1-38:2016 «Визначення категорій приміщень, будинків та зовнішніх установок за вибухопожежною та пожежною небезпекою».
<https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/accident-damage-analysis-module-adam-technical-guidance-software-tool-consequence-analysis>.

1. Спеціальні аварійно-рятувальні машини.
2. Вантажопідйомні машини та їх елементи.
3. Землерийна інженерна техніка.

4. Базові шасі інженерних машин. Інженерні машини та їх елементи.
5. Заходи та засоби обладнання переправ.

Рекомендована література

- *Інженерна техніка та спеціальні машини для ліквідації надзвичайних ситуацій* / О.М. Ларін, І.М. Грицина, Н.І. Грицина та ін. Х.: НУЦЗУ, КП "Міськдрук", 2012. 380 с.
- *Ларін О. М. Основи технічної діагностики автомобілів: практикум* / Ларін О. М., Васильєв С. В., Виноградов С.А. та ін. Слов'янськ: вид-во Б.І. Маторіна, 2013. 275 с.
- *Інженерна та спеціальна техніка для ліквідації надзвичайних ситуацій. Частина 2. Навч. посібник.* Львів: ЛДУ БЖД, 2015. 221 с.

1. Техногенна безпека об'єктів. Класифікація та характеристика надзвичайних ситуацій техногенного характеру.
2. Класифікація об'єктів господарювання за видами небезпеки.
3. Ідентифікація об'єктів підвищеної небезпеки
4. Оцінка рівня пожежної безпеки об'єктів підвищеної небезпеки. Категоризування приміщень, будинків та зовнішніх установок за вибухопожежною та пожежною небезпекою
5. Негативні чинники впливу джерел надзвичайних ситуацій техногенного характеру на людину та стан довкілля. Їх класифікація та характеристика.

Рекомендована література

- *Кодекс цивільного захисту України.*
https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=62251
- *Закон України Про об'єкти підвищеної небезпеки.*
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2245-14#Text>
- *ДСТУ 8828:2019 Пожежна безпека. Загальні положення.*
https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=82138
- *Наказ МВС України № 879 від 05.11.2018 «Про затвердження Правил техногенної безпеки».* <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1346-18#Text>
- *ДСТУ Б В.1.1-38:2016 «Визначення категорій приміщень, будинків та зовнішніх установок за вибухопожежною та пожежною небезпекою».*

1. Основи експлуатації протипожежної техніки.
2. Технічне обслуговування та ремонт транспортних засобів.
3. Діагностування транспортних засобів.
4. Зберігання транспортних засобів.
5. Безпека дорожнього руху.
6. Експлуатаційні властивості транспортних засобів

Рекомендована література

- *Ларін О.М., Семків О.М., Мисюра М.І., Кривошей Б.І. Експлуатація пожежної та аварійно-рятувальної техніки. Навчальний посібник* / О.М. Ларін, О.М. Семків, М.І. Мисюра, Б.І. Кривошей Харків: НУЦЗУ, 2012. 380 с.
- *Основи технічної діагностики автомобілів: практикум (лабораторні*

роботи) / О.М. Ларін, С.В. Васильєв, С.А. Виноградов, І.В. Грицук, Р.І. Рибалко, В.В. Коломієць. Х: НУЦЗУ, 2013. 270 с.

1. Напрямки розвитку та удосконалення сучасних систем автоматичного протипожежного захисту.
2. Перевірка проектів автоматичних систем протипожежного захисту на відповідність вимогам нормативних документів.
3. Принципи побудови та робота систем оповіщення про пожежу та управління евакуацією.
4. Принципи побудови та алгоритм функціонування приладів управління автоматичними системами протипожежного захисту.
5. Дослідження характеристик сучасних засобів пожежної автоматики.
6. Організація централізованого спостереження за станом об'єктів.

Рекомендована література

- Сучасні системи автоматичного пожежогасіння. Дерев'янка О.А., Антошкін О.А., Бондаренко С.М. та ін. Х.: НУЦЗУ, 2018. 276 с.
- Автоматичний протипожежний захист об'єктів. Вимоги нормативних актів. Частина 3: Харків: НУЦЗУ, 2014. 284 с.
- ДБН В.2.5-56:2014 Системи протипожежного захисту. Зі Зміною № 1. https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=59526

1. Інформаційні ресурси мережі Інтернет.
2. Електронний документообіг.
3. Інформаційні технології в освіті.
4. Бази та банки даних, пошукові системи.

Рекомендована література

- Основи інформаційних технологій. Курс лекцій. М. Маляров, В. Христинч, М. Журавський. Харків, 2019. 184 с.
- Електронний документообіг та захист інформації: навч. посіб./ О.Б. Кукарін / За заг. ред. д.держ. упр., професора Н.В. Грицяк. К.: НАДУ, 2015. 84 с.
- Інформатика та інформаційні технології у цивільній безпеці. Гусева Л.В., Журавський М.М., Маляров М.В., Паніна О.О., Пікрасов М.М.: Практикум. Х.: НУЦЗУ, 2015. 330 с.
- Сучасні інформаційні системи і технології: конспект лекцій / Іванов В. Г., Іванов С.М., Карасюк В.В. та ін.; за заг. ред. Іванова В.Г., Карасюка В.В. Х.: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2014. 347 с.
- Закон України Про основні засади забезпечення кібербезпеки України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text>
- Закон України Про електронні документи та електронний документообіг, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>
- Правила забезпечення захисту інформації в інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах. Постанова КМУ від 29.03.2006 № 373.
- Деякі питання документування управлінської діяльності. Постанова

КМУ від 17.01.2018 № 55.

• Про затвердження Порядку використання інформаційних та інформаційно- телекомунікаційних систем і Порядку використання та обліку комп'ютерних програм. Наказ ДСНС України № 425 від 19.07.2019.

1. Дослідження пожеж. Загальні відомості.
2. Виникнення, розвиток та формування ознак горіння.
3. Інструментальні методи визначення осередків пожеж.
4. Осередковий конус.
5. Ознаки осередку в місці виникнення пожежі.

Рекомендована література

• Розслідування порушень встановлених законодавством вимог пожежної безпеки: метод. рек. / О. В. Таран, В. М. Кіцелюк, М. А. Грига. К., 2017. 48 с.

• Наказ МВС України від 24.07.2017 № 621 «Про затвердження Порядку спільних дій Національної поліції України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України під час проведення огляду місця пожежі, виявлення, припинення, попередження та розслідування кримінальних правопорушень та інших по-дій, пов'язаних з пожежами». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0998-17#Text>

1. Історія цивільного захисту та сучасна державна політика у сфері цивільного захисту.
2. Особливості побудови та управління єдиною системою цивільного захисту, структура органів управління.
3. Повноваження органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування у сфері цивільного захисту, пожежної безпеки та обов'язки суб'єктів господарювання.
4. Державна служба України з надзвичайних ситуацій як центральний орган виконавчої влади з реалізації державної політики у сфері цивільного захисту.
5. Організація захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій.
6. Сили і засоби функціональних і територіальних підсистем ЄДСЦЗ, порядок утворення та організація діяльності.
7. Планування роботи Єдиної державної системи цивільного захисту.

Рекомендована література

• Кодекс цивільного захисту України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>

• Кулешов М.М., Садковий В.П., Тютюник В.В. «Державна система цивільного захисту». Навчальний посібник. НУЦЗ України 2020 р.

• Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16.03.2000. № 1550-III. Київ: Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, № 23, ст.176.

• Про національну безпеку України: Закон України: Закон України від 21.06.2018 № 2469. Київ: Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 31,

ст.241.

- Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій:(Затверджено ПКМ України від 16.12.2015р. №1052).

- Про затвердження положення про Єдину державну систему цивільного захисту: Постанова КМУ №11 від 09.01.2014р.

- Про Державну комісію з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.01.2015. №18.

- Про затвердження положення про спеціалізовані служби цивільного захисту Постанова Кабінету Міністрів України від 08.07.2015 № 469.

- Про порядок здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях» (щодо визначення системи організації та основних видів і форм навчання населення способам захисту і дій в умовах надзвичайних ситуацій). Постанова Кабінету Міністрів України від 26.06.2013р № 444.

- Про затвердження Положення про добровільні формування цивільного захисту: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.2013 № 616.

- Про затвердження Порядку ведення обліку надзвичайних ситуацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 09.10.2013р № 738.

- Про затвердження Порядку проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайної ситуації техногенного та природного характеру: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.11.2013 № 841.

1. Вартісна оцінка матеріальних об'єктів та цінностей.

2. Страхування у сфері цивільного захисту.

3. Основний склад збитків від надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру.

4. Капітальні вкладення та поточні витрати на забезпечення техногенної та пожежної безпеки.

5. Економічна ефективність застосування заходів щодо забезпечення пожежної безпеки.

6. Фінансове забезпечення діяльності органів та підрозділів ДСНС.

7. Організація матеріально-технічного забезпечення заходів цивільного захисту.

Рекомендована література

- Конституція України, ПВР від 28.06.96 , ВВР № 30.

- Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 №5403-VI.

- Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. N 2456-VI. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>

- Постанова Кабінету Міністрів України від 20.02.2012 №110 «Деякі питання надання підрозділами Державної служби з надзвичайних ситуацій платних послуг».

- Про заходи щодо вдосконалення організації та проведення авіаційних робіт з пошуку і рятування: Постанова Кабінету Міністрів України від 14.11.2012 №1037.

- Про затвердження Методики формування вартості платних послуг, які надаються підрозділами Міністерства надзвичайних ситуацій України: Наказ Міністерства надзвичайних ситуацій України, Міністерство економічно-го розвитку і торгівлі України, Міністерство фінансів України від 03.01.2012 № 1/2/1. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0045-12>

- Про затвердження Методики формування вартості платних послуг, що можуть надаватися підрозділами Державної інспекції техногенної безпеки України: Наказ Міністерства надзвичайних ситуацій України, Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, Міністерство фінансів України від 01.06.2012 № 867/661/658. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0983-12>

ПРОГРАМА

вступного іспиту з іноземної мови (для вступників за державним замовленням)

Інтеграція України в європейський простір вищої освіти висуває нові вимоги щодо встановлення національних параметрів викладання/вивчення іноземної мови, зазначених у Загальноєвропейських рекомендаціях із мовної освіти (*Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment*, скорочено — *CEFR*), які Рада Європейського союзу рекомендувала використовувати для валідації рівнів знань іноземної мови своєю резолюцією в листопаді 2011 р.

Відповідно до частин четвертої та п'ятої статті 54 Закону України "Про вищу освіту" Кабінет Міністрів України вніс зміни до постанови № 567 "Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника" від 24 липня 2013 р. ("Офіційний вісник України", 2013 р., № 64, с. 23–28). Цей порядок висуває нові вимоги до працівників закладів вищої освіти у частині мовної підготовки та методів оцінювання її рівня. Вчене звання доцента або професора присвоюється тим працівникам закладів вищої освіти і наукових установ, які мають сертифікат, що підтверджує володіння іноземною мовою на рівні, не нижчому від рівня B2 відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти. Відповідно випускник закладу вищої освіти, який має намір будувати науково-педагогічну кар'єру, повинен володіти іноземною мовою на рівні, не нижчому від B2. Відповідно цей рівень доцільно виявляти вже на етапі вступу до магістратури та ад'юнктури.

Усі, хто вивчає іноземну мову, відповідно до CEFR розподіляються на шість рівнів: A0 – нульовий рівень (особа щойно почала вивчати мову); A1 – початківець; A2 – передпороговий рівень; B1 – пороговий, середній рівень; B2 – пороговий просунутий рівень, вищий від середнього; C1 – досвідчений, професійний користувач; C2 – досконалий рівень володіння. Рекомендаціями передбачено, що вступник здатен на кожному рівні виконувати такі види діяльності: писати, читати, слухати й говорити.

Рівень B2 має особа, яка розуміє основні ідеї складних текстів на абстрактні й конкретні теми, зокрема ті, що стосуються її спеціалізації; може взаємодіяти з певною мірою побіжності та безпосередності з носіями мови без напруження для кожної зі сторін; уміє робити чіткі, детальні повідомлення з широкого кола питань і може викласти свій погляд на певну проблему, показати переваги та недоліки різних тверджень. Це передбачає наявність певних знань і вмінь:

I. Мовні знання:

- розмаїтий словниковий запас, що є необхідним для спілкування в побутовому, академічному й професійному середовищі;
- володіння граматичними конструкціями, необхідними для гнучкого висловлення відповідних причинно-наслідкових зв'язків, відношень і понять, а також для розуміння й створення текстів різного стилю (уживання артиклів, прийменників і сполучників, часи дієслів, модальні дієслова,

герундій та інфінітив, однина та множина іменників, ступені порівняння прикметників тощо);

- опанування правил синтаксису й пунктуації, які дозволяють розпізнавати й створювати різноманітні за стилем усні та письмові висловлювання (порядок слів у реченні, узгодження підмета й присудка, підрядні речення, умовні речення, розділові знаки тощо).

II. Мовленнєві знання й уміння:

1. Аудіювання:

- розуміти основні ідеї та розпізнавати відповідну інформацію в ході обговорень, дебатів, бесід побутового, публіцистичного, ділового та професійно орієнтованого характеру;

- розуміти повідомлення та інструкції в академічному й професійному середовищі;

- розуміти наміри мовців і комунікативні наслідки їхніх висловлювань;

- визначати позицію й точку зору мовців.

2. Говоріння:

- реагувати на основні ідеї та розпізнавати суттєво важливу інформацію під час дискусій, бесід, що пов'язані з навчанням і фаховою діяльністю;

- володіти лексичним мінімумом, необхідним для ділових контактів;

- чітко аргументувати свою думку щодо актуальних тем в академічному та професійному житті;

- володіти мовним етикетом спілкування (моделі звертання, ввічливості, вибачення, прохання, висловлення згоди/незгоди з позицією співрозмовника тощо);

- виступати з підготованими презентаціями щодо широкого кола тем академічного й професійного спілкування;

- продукувати чіткий і детальний монолог із широкого кола тем, пов'язаних із побутом, навчанням, фаховою діяльністю.

3. Читання:

- розуміти автентичні тексти загальної тематики, а також пов'язані з навчанням та фахом;

- розуміти головну ідею й знаходити необхідну інформацію в неадаптованих текстах із наукової літератури (зокрема за фахом) і публіцистики;

- розуміти автентичну кореспонденцію (листи, факси, електронні повідомлення тощо), інструкції, пояснення до графіків та діаграм, рекламні повідомлення.

4. Письмо:

- писати анотації до неадаптованих технічних текстів за фахом;

- здійснювати реферування автентичної літератури, зокрема за фахом;

- готувати тексти доповідей, презентацій, використовуючи автентичні матеріали;

- писати зрозумілі, деталізовані тексти різного стилю та тематики, пов'язані з особистою й професійною сферами;
- оформляти особисту й ділову кореспонденцію;
- створювати резюме, заповнювати бланки документів із високим ступенем лексичної та граматичної коректності.

На сьогодні існує певна різниця в співставленні рівнів інших міжнародних оцінювальних систем зі шкалою CEFR. Різні загальновизнані у світі мовні сертифікати мають власні системи балів, але загалом існує чітке співвідношення рівня B2 із такими показниками міжнародних іспитів: з англійської мови CAE – 45-59 балів; FCE – рівні B та C; IELTS – 5-6,5 балів; TOEFL – 57-86 балів; із німецької мови Goethe-Zertifikat – B2, ZDfB.

Запропонована програма має на меті наблизити вступний іспит до ад'юнктури до вказаних міжнародних іспитів і за структурою, і за рівнем складності, і за принципами оцінювання. Змістове наповнення іспиту розроблене з урахуванням специфіки фаху працівника служби цивільного захисту й дає можливість охопити зокрема й тематику навчального курсу "Іноземна мова".

Структура екзамену

Формат вступного іспиту до ад'юнктури відповідно до вимог рівня володіння іноземною мовою B2 Загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти охоплює всі види мовленнєвої діяльності й складається з чотирьох модулів: *Listening* (аудіювання), *Reading* (читання), *Writing* (письмо) і *Speaking* (говоріння). Загальна тривалість іспиту – 2 години 45 хвилин.

1. Listening (аудіювання). Містить 40 запитань, на виконання яких відведено 30 хвилин. Вступник прослуховує 4 аудіозаписи, кожен із яких є складнішим за попередній, водночас читаючи тестові запитання й даючи відповіді на них. Після закінчення прослуховування запису кандидатам надають додаткові 10 хвилин, щоб перенести відповіді в екзаменаційний лист. Тематика матеріалів цього модуля пов'язана зі щоденним побутовим спілкуванням, освітою та професійною діяльністю, вони представляють і монологи, і діалоги.

2. Reading (читання). Містить 40 запитань, тривалість — 60 хвилин. Кандидатові пропонують три тексти публіцистичного та наукового стилів обсягом 650–100 слів кожен, узяті з газет, журналів, Інтернету й фахової літератури, у яких потрібно знайти відповіді на подані екзаменаційні запитання.

3. Writing (письмо). Складається з двох завдань, на виконання яких відведено 60 хвилин. Перше завдання передбачає написання листа заданого типу (прохання, пропозиція, запит тощо) не менш ніж на 150 слів, друге — написання власного висловлювання обсягом не менш ніж 250 слів на запропоновану тему. Таким чином оцінюють, по-перше, здатність кандидата вести особисте листування, отримувати й надавати інформацію, висловлювати бажання, прохання, скарги тощо, а по-друге, уміння

формулювати проблему й знаходити її рішення, представляти й доводити свою думку, оцінювати й оскаржувати запропоновані судження, очевидні факти тощо.

4. Speaking (говоріння). Являє собою інтерв'ю з екзаменатором, яке складається з трьох частин і триває близько 15 хвилин. У цьому модулі оцінюють здатність кандидата ефективно спілкуватися англійською мовою. До уваги беруть швидкість мовлення, правильну послідовність висловлювання думок, багатство словникового запасу, доречність і правильність уживання граматичних форм, вимову.

Частина 1 (4–5 хв). Кандидат та екзаменатор відрекомендовуються один одному. Потім кандидат відповідає на загальні запитання про себе, свою оселю / сім'ю, навчання / роботу, інтереси тощо.

Частина 2 (4–5 хв). Кандидат отримує картку із завданнями з підказками й повинен висловитися на певну тему. Йому дають 1 хвилину для підготовки; за бажанням вступник може зробити певні помітки на аркуші паперу, написати план тощо. Розповідь має тривати 1–2 хвилини. Потім екзаменатор ставить 1–2 запитання за темою картки.

Частина 3 (4–5 хв). Екзаменатор і кандидат починають обговорення більш абстрактних проблем стосовно теми, порушеної в частині 2. Обговорення триває 4–5 хвилин.

Отже, загалом іспит перевіряє всі аспекти володіння англійською мовою. Знання з граматики не оцінюють напряду, а перевіряють під час виконання модулів із письма й говоріння.

Орієнтовні теми для інтерв'ю:

1. Класифікація пожеж.
2. Надзвичайні ситуації техногенного характеру: аварії і катастрофи.
3. Транспортні аварії (катастрофи).
4. Пожежо- та вибухонебезпечні об'єкти.
5. Оцінювання ситуації на місці надзвичайної ситуації.
6. Засоби індивідуального захисту вогнеборця.
7. Рятування потерпілих з палаючих будинках.
8. Рятування потерпілих з зруйнованих будинках.
9. Проблеми забезпечення пожежної безпеки у висотних будинках.
10. Використання рятувального стрибкового полотна під час проведення рятувальних операцій.
11. Обов'язки пожежного інспектора.
12. Професійні вимоги до пожежного інспектора.
13. Порядок проведення інспекції на місці пожежі.
14. Пожежонебезпечні фактори.
15. Ризики виникнення пожежі.
16. Джерела пожежної небезпеки.
17. Пожежно-технічне обстеження житлового приміщення.
18. Обов'язки особового складу ДСНС при ліквідації надзвичайних ситуацій.
19. Проведення навчання з пожежної безпеки у школі.

20. Евакуація людей під час пожежі.
21. Організація пожежної охорони на підприємстві.
22. Сучасні методи та засоби пожежогасіння.
23. Розслідування пожеж.
24. Організація та проведення рятувальних та інших невідкладних робіт у надзвичайних ситуаціях.
25. Основи проведення рятувальних та інших невідкладних робіт.

Критерії оцінювання вступного випробування

Вступники отримують оцінки за кожен компонент іспиту за 9-бальною шкалою, за основу якої взято шкалу міжнародного іспиту IELTS. Загальна оцінка за весь іспит є середнім арифметичним округленим значенням за результатами кожного з модулів.

Модулі з аудіювання та читання містять по 40 завдань. Кожне правильно виконане завдання приносить вступникові 1 бал. Відповідно максимально можна набрати по 40 балів. Оцінювання за 9-бальною шкалою здійснюють на підставі загальної кількості балів, набраних у кожному модулі¹:

1. Listening (аудіювання)

Кількість правильних відповідей	Оцінка за 9-бальною шкалою
1	1
2–3	2
4–9	3
10–16	4
17–24	5
25–32	6
33–37	7
38–39	8
40	9

2. Reading (читання)

Кількість правильних відповідей	Оцінка за 9-бальною шкалою
1	1
2–3	2
4–9	3
10–15	4
16–22	5
23–28	6
29–35	7
36–39	8
40	9

¹ Під час розробки цієї системи за основу взяті критерії оцінювання іспиту IELTS.

Кожне із завдань *модуля з письма* оцінюють безпосередньо за 9-бальною шкалою, виходячи з чотирьох параметрів: *зміст* (наскільки повно вступник виконав поставлене завдання), *послідовність викладу думки* (наскільки зрозуміло викладає думки), *лексичне розмаїття* й *граматна побудова висловлювання* (правильність і різноманітність граматичних конструкцій). Відповідно оцінка може бути знижена, якщо вступник:

- відхилився від теми;
- не відповідає на якесь із запитань у завданні;
- хаотично викладає думки;
- кілька разів повторює ту саму ідею;
- переписує слова й фрази із завдання;
- складає громіздкі речення;
- використовує багато зворотів, нетипових для англійської мови;
- недоречно користується лексикою або вживає неправильні форми слів;
- через неправильне написання змінює значення слова;
- використовує україномовну структуру речень;
- припускається орфографічних та пунктуаційних помилок.

Критерії оцінювання письмових завдань

Оцінка за 9-бальною шкалою	Зміст	Послідовність викладу думки	Лексичне розмаїття	Грамотна побудова висловлювання
9	Повна відповідь на поставлене запитання з повним обґрунтуванням	Зосередженість на викладі думки; правильний поділ тексту на абзаци	Використання великого обсягу лексики й фразеології, наявність незначних помилок («описок»)	Використання розмаїття граматичних конструкцій, наявність незначних помилок («описок»)
8	Повна відповідь на поставлене запитання з гарним, але неповним обґрунтуванням	Незначні відхилення від логічного викладу думки, не зовсім доречний поділ на абзаци	Використання значного обсягу лексики й фразеології, наявність незначних помилок у слововживанні й написанні слів	Використання розмаїття граматичних конструкцій, незначні помилки та окремі не зовсім доречні граматичні конструкції
7	Наявна відповідь на всі запитання завдання й чітка точка зору, однак може	Інформація організована логічно із використанням відповідних	Використання достатнього обсягу лексики, однак деякі слова та	Використання розмаїття складних конструкцій, однак із

	простежуватися тенденція до надмірного узагальнення або деякі ідеї можуть залишатися не до кінця розкритими	мовних засобів зв'язку, хоча їх застосування може бути не завжди доречним; кожен абзац відповідає певній мікротемі	фразеологізми можуть бути стилістично недоречними; можуть бути наявні спорадичні помилки в слововживанні, написанні та/або словотворенні	наявністю поодиноких граматичних і пунктуаційних помилок
6	Деякі питання розкриті у висловлюванні більшою мірою, ніж інші, позиція щодо теми та провідні ідеї висловлені нечітко	Наявні порушень у викладі думки, деякі речення не несуть смислового навантаження, зв'язок між окремими думками прослідковується нечітко; поділ на абзаци наявний, але не завжди логічний	Використання обсягу лексики, достатнього для відповіді на завдання; недоречне використання фразеології, помилки у написанні й будові слів, які, проте, не заважають сприйняттю змісту	Змішування простих і складних речень; граматичні й пунктуаційні помилки, які, проте, не заважають сприйняттю змісту
5	Відповідь до завдання є частковою; висловлена певна точка зору, однак її обґрунтування є не зовсім доречним; наявні основні ідеї, однак нерозвинені	Інформація організована, однак наявні логічні порушення в розвитку думки; текст може не поділятися на абзаци або поділятися недоречно	Використання обмеженого обсягу лексики, який мінімально відповідає змісту висловлювання; спорадичні помилки в написанні слів створюють труднощі для сприйняття	Використання обмеженого набору граматичних конструкцій; наявність незначної кількості складних речень із помилками в будові; спорадичні граматичні та пунктуаційні помилки створюють труднощі для сприйняття
4	Тема розкрита мінімально, точка зору незрозуміла; наявні певні основні ідеї, але їх важко виділити в тексті	Наявна інформація не впорядкована логічно, важко простежити розвиток думки; текст може не поділятися на абзаци або поділятися	Використання лише базового словникового запасу; ті самі слова й фрази повторюються; значна кількість лексичних і словотвірних помилок може	Використання надзвичайно обмеженої кількості граматичних конструкцій; неправильно побудовані речення переважають;

		недоречно	спричиняти незрозумілість тексту	велика кількість пунктуаційних помилок
3	Неточне сприйняття завдання; відсутня чітка точка зору; наявні кілька ідей, які здебільшого нерозвинуті	Відсутня логічна організація викладу думок, використані засоби зв'язку речень можуть не відповідати логічному зв'язку окремих думок	Використання дуже обмеженого обсягу лексики; велика кількість помилок у написанні й словотворенні, яка майже цілком порушує розуміння	Значна кількість помилок у простих граматичних конструкціях, ігнорування пунктуаційних норм, що майже цілком порушує розуміння
2	Висловлювання лише частково пов'язане з темою; не висловлена власна точка зору; може бути наявна спроба представити одну-дві ідеї, але вони нерозвинені	Наявна слабка спроба створити зв'язний текст за допомогою мовних засобів зв'язку	Використання надзвичайно обмеженого обсягу лексики, значна кількість орфографічних та словотвірних помилок	Відсутність правильно побудованих простих речень; часте використання замість речень фраз
1	Висловлювання абсолютно непов'язане з темою завдання	Повідомлення абсолютно незв'язне	Правильне використання лише окремих слів	Нездатність правильно будувати жодні типи речень
0	Не написано жодної відповіді до завдання			

Модуль із говоріння також оцінюють за 9-бальною системою за чотирма параметрами: *зміст, послідовність викладу думки, лексичне розмаїття, грамотна побудова висловлювання*. Оцінювання відбувається загалом за тією самою шкалою, що запропонованою для письмового висловлювання, однак у критерії «послідовність викладу думки» відсутні вимоги щодо поділу висловлювання на абзаци; в ракурсі лексичного розмаїття замість написання оцінюють вимову слів, а грамотна побудова усного висловлювання передбачає увагу до виразності, гарного темпу мовлення й правильної постановки логічних наголосів.

Загальний бал за іспит вираховується як середнє арифметичне суми балів за кожний вид мовленнєвої діяльності. Загальний бал округлюється до найближчої половини діапазону (ви можете отримати, наприклад, 7,5, 8,0, 8,5). Якщо загальний бал закінчується на 0,25, він округлюється до наступної половини діапазону (загальний показник $6,25=6,5$), а якщо він закінчується на 0,75, він округлюється до наступного цілого діапазону (загальний показник $7,75=8,0$).

**Таблиця відповідності результатів вступного іспиту
за різними шкалами**

Сума балів за 9- бальною шкалою	Рівень володіння мовою за CEFR	Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Оцінка за національною шкалою
9	C2	96–100	A	відмінно
8,5		90-95		
8	C1	85–89	B	добре
7,5		80-84		
7	B2	72–79	C	
6,5		65-71		
6	B1	61–64	D	задовільно
5,5		55-60		
5	A2	54	E	
4,5		52-53		
4		50-51		
3,5	A1	44–49	FX	незадовільно
3		38-43		
2,5		34-37		
2	A0	24-34	F	
1,5		12-23		
1		1-11		

Рекомендована література

1. Ненько Ю. П., Іващенко О.А., Крічкер О.Ю. Academic English for PhD students of non-language majors: навчальний посібник. Черкаси: ЧІПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2023. 88 с.
2. Ненько Ю.П. Англійсько-український довідник типових фраз професійної комунікації для працівників Державної служби України з надзвичайних ситуацій. Черкаси: Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля Національного університету цивільного захисту України, 2024. 40 с.
3. Ненько Ю.П., Іващенко О.А. Basic English for Emergency Service Employees: навчальний посібник. Черкаси: ЧІПБ НУЦЗУ, 2024. 102с.
4. Ненько Ю.П., Іващенко О.А. «English Language Practice: Rescue Service» (для спеціальностей «Цивільний захист» та «Пожежна безпека»). Черкаси: 2021. 80 с.
5. Louis Rogers. Delta Academic Objectives. Writing Skills Coursebook. Delta Publishing, 2020. 120 p.
6. Jenny Dooley, Virginia Evans. Grammarway 4. Student's Book. UK: Express Publishing, 2018.

7. Charl Norloff, Ruth Moore. University Success Writing Advanced, Student Book with MyLab. Longman (Pearson Education), 2018. 416 p.
8. Julie Moore Oxford Academic Vocabulary Practice B2. Oxford Academic Vocabulary Practice. Oxford University Press, 2017. 144 p.
9. ACADEMIC ENGLISH FOR PHD RESEARCHERS: Навчально-методичний посібник / Мельнікова Т.В., Зелінська О.І., Лисицька О.П. Харків: Право, 2018. 224 с.
10. Eric H. Glendinning, John Mc Ewan. Information Technology. Oxford University Press, 2003.
11. Eric H. Glendinning, Norman Glendinning. Electrical and Mechanical Engineering. Oxford University Press, 1995.
12. Getting on in English (Intermediate) / За ред. І. Байбакової, О. Гасько, М. Федоришина. — Л. : Бескид Біт, 2008. — 251 с.
13. John Eastwood. Oxford Practice Grammar with Answers. Oxford University Press, 2002.
14. Michael McCarthy, Felicity O'Dell English Vocabulary in Use. Cambridge University Press, 2002.
15. Pilbeam Adrian. Market Leader. International Management, Longman, 2003.
16. Stuart Redman. English Vocabulary in Use (pre-intermediate and intermediate). Cambridge University Press, 2002.